

Український Суходоловий Інститут

ч., 8

В РІЧНИЦЮ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.

22. Січня 1946.

Женева

1946

На правах рукопису.

"До... давно жданої єдності, пе-
ред світлою нам'ятто лицарів, що
впали в боротьбі за визволення,
закликає всіх українських пат-
ріотів уряд Української Народ-
ньої Республіки...."

Переяславською умовою 1654 року, після довгої боротьби з Польщею, гетьман Богдан Хмельницький змушений був пройняти союз з Московщиною і певну зверхність царя московського над молодою Українською державою. Та провізорична зверхність далася в заеки українському народові, бо московські цари, а пізніше "всеросійські" імператори дбали не про вірний союз проти спільногого ворога, а про ліквідацію української державності, про знищення високої тоді української культури, про повне поневолення вільного українського народу.

Революція 1917 року звільнила Росію від царського правління, а Україну від царської зверхності. Самим фактом революції Україна легально стала вільною та незалежною. Розуміли це українські патріоти без ріжниці політичних світоглядів, тому скликали Всеукраїнський Національний Конгрес, організовували парламент України – Українську Центральну Раду і почали невтомну організаційну працю. Але ворог московський не спав і досить сильний був для боротьби з молодою українською державністю, що одночасно змагалася проти натиску Центральних держав Європи.

Репрезентації великороджав – Англії та Франції, що перебували тоді в Києві і підтримували постійно контакт з нашим Міністерством закордонних справ, пильно приглядалися до розвитку подій і належно оцінили приязнь демократичної України до Держав Антанти. Знали вони також, що тодішній міністр військових справ Симон Петлюра закликав наше військо до боротьби з імперіалістичною Німеччиною і тому в своїх офіційніх листах визнали де facto уряд Української Народної Республіки.

22 січня 1918 року настав нарешті той щасливий день, коли Українська Центральна Рада своїм IV-им Універсалом урочисто проголосила Україну вільною і самостійною державою, проголосила незалежність Української Народної Республіки. Та вже не була в силі молода українська демократія

витримати одночасний натиск московських з большевичами військ і німецького імперіалізму. Змушена була Центральна Рада замиритись з осередніми державами всупереч навіть позиціям свого уряду, зо складу якого зdemісіонували такі чолові особи, як військовий міністр Симон Петлюра і міністр закордонних справ Олександр Шульгин.

Внаслідок цього замирення невдовзі стала Україна жертвою кількамісячної німецької окупації, проти якої провадило боротьбу українське селянство, а в кінці, по звільненню з німецької вязниці, виступив незабутній Отаман Петлюра. На його заклик народ український вигнав окупантів німецьких і устами свого другого парламенту - Конгресу Трудового Народу ще раз ствердив державності вільшої України.

Двадцять сім років минуло вже з того ніколи незабутнього дня, коли давони Святої Софії радісно вітали дорогих гостей з даленої Галичини; даленої, бо відірваної від нашого Києва злою мачухою історією, а все "близької", все рідної для українських патріотів, що вирошли під московською залізницею. Галичина разом з Беленю Вуковиню і Срібним Закарпаттям приєдналася до боротьби Великої України і Національна Рада Західних українських земель відридила свою велику делегацію до Києва. Трудовий Конгрес з ентузіазмом вітав дорогих братів і спільно з ними проголосив об'єднання усіх наших стародавніх земель і соборність незалежної Української Народної Республіки.

Розпочалася кривава боротьба об'єднаної демократичної України і проти москалів ріжної фарби і проти молодої польської держави, що мала певні претензії до частини нашої території. Не брак свідомості чи єдності стали на перешкоді нашій перемозі в цій боротьбі. Не ті наши "помилки", про які люблять згадувати наші новітні історики, також не брак лицарського заваяття нашої Армії, що провадила боротьбу з надлюдськими вусиллями в найтяжчих обставинах. Були, правда, дрібні непорозуміння, але ніколи не було зasadничих розходжень. Були певно й тактичні помилки, та може ті помилки були конечні для врятування нашої лицарської армії і нашої інтелігенції з того пекла, в якому вони провадили боротьбу. Може сам Бог керував тоді чинами наших державних мужів, бо без тих "помилок" не мала б тепер Україна ані військових

кадрів, ані висококваліфікованої інтелігенції. Отже не через помилки наші не могли ми перемогти, а лише через виключно тяжкі обставини, бо проти нас були всі сусіди, а про якусь зовнішню поміч, і навіть про співчуття до нашої визвольної боротьби нічого не було чути...

Уряд з військом і громадянством під натиском большевицької Москви перейшов на чужину і продовжував свою діяльність, ніколи не перериваючи свого зв'язку з рідним краєм. В численних меморіялах і на багатьох міжнародних конгресах відпоручники уряду і громадські чинники апелювали до демократії світу, розкриваючи правдивий зміст большевицької диктатури. Та до нашого голосу не хотіли прислухатись. По-

чинаючи з Рапалльо, в якому демократична Німеччина зробила перший крок для змінення тоталітарної Москви, і кінчаючи приняттям Совітів до Ліги Націй, весь світ залиявся до вовка, який навіть не мав на собі овечої шкурки. Совітська Москва захопила владу над усіма народами був. Росії і почала в нелюдський спосіб знуватися з людей, не виключаючи і своїх власних земляків. Бувши Росію під насильницькою владою перетворила в одну велику вязницю, з якої нікого не випускала і якої нікому не давала оглянути. Чути було постійні зорки і стогін катованих та замучених, відомо було про масові розстріли і міліонові смерті від голоду, але світові потуги на такі "дрібниці" уваги не звертали. І цей страшний терор стосували Совіти не під час війни, не проти якихось реставраційних плянів, а проти республік України, Білорусі, Прибалтійських країв та Кавказу, що мали найдемократичніші в світі конституції. Не реакціонерів катував московський деспот, не поміщиків чи куркулів, що не хотіли віддати селянам своїх маєтків. Ні, землю Совіти відразу ніби віддали селянам для того, щоб пізніше і власну селянську землю загарбати в свої колхози. А фабрики, заводи большевики визнали державною власністю, обернувши робітників в своїх невільників, прикутих до варстатів без права на вільні союзи для оборони своїх інтересів, без права навіть на зміну місця праці. Московський деспот з особливою енергією катував соціалістів-демократів, що змагалися за волю й демократію, що мріяли про дійсний "соціалістичний рай" і рішуче відкидали большевицьке пекло; катував навіть своїх партійних товаришів за найменшу опозицію проти "генеральної лінії"...

Використала гітлерівська Німеччина загальну пасивність і розпочала жахливу війну проти всього світу. Наш уряд розумів правдиві наміри Гітлера і тому відразу здекларувався через своє представництво в Парижі на боці великих демократій. На тих самих позиціях стало і наше громадянство в Європі та Америці. Були, правда, окремі українські групи, які відкинули демократичні засади і сподівались досягти перемоги шляхом згори накинутої волі одиниць. Та її ті українці не були прихильниками гітлеризму-баптизму, а лише шукали ріжних шляхів для визволення батьківщини. Вони чесно помилювались і здебільшого визнали пізніше свої помилки. Побачили всі українці, за винятком тих, хто нічого не міг бачити, - що Україна пам'ятатиме незабутнього Петлюру і чинно мріє про державну незалежність та про демократичний лад, за який послідовно провадив боротьбу Уряд Української Народної Республіки.

Не пройшло й півроку німецької окупації України, як усі українські громадяни побачили правдиві наміри Німеччини. На місце східного деспотизму прийшов гітлерівський не менше жорстокий, не менше розрахований на фізичне знищення українського народу. Завжди будемо пам'ятати спалені села, замучених людей за те тільки, що вони - українські патріоти. Ніколи не забудемо того змущання, якого зазнали від німецьких зайд, тієї крові, яка сторіками лилася в Україні. Всі ми, без ріжниці політичних світоглядів, ріжними методами, розпочали боротьбу проти німецьких займанців і внесли свою лепту до перемоги аліантів над жорстоким напасником...

І ось в той час, коли аліанті святкують свою перемогу, Україна знову переживає криваву трагедію. Повстанці українські, що спричинилися до вигнання німців з України, змушені і тепер боронити рідну землю перед наїздником, та вже не можуть мати сили для повної перемоги. Розпочались обвинувачення українських громадян в співпраці з німцями, розпочались криваві розправи пана над змученим невільником, над рештками тих, кого не встигли домучити німці.

Совіти добре пам'ятають, що не українці, а вони, Совіти, були дійсними винуватцями війни, коли в році 1939 заключили з Гітлером пакт приязні та підступно скупували західні українські землі. Знають вони також, що власне українські народні маси допомогли їм вигнати німців з Ук-

раїни, але не соромляться перед усім світом закидати фашистівським болотом українських патріотів. Розпочалася нова хвиля еміграції тих українців, що визнали большевицької катарги, що на власні очі бачили большевицький "рай"...

Може ніколи Україна не визнавала такого лиха, як за часів останньої війни, але великою втіхою для всіх наскільки буде наша зустріч з братами - "новими емігрантами", хай буде загальне єднання, що відчувається в серцях усіх патріотів, а в першу чергу наших вільних заокеанських братів...

В неволі Україна, в неволі і наша еміграція в Європі, тільки не будемо перебільшувати нашої недолі. Тепер усю еміграцію нашу турбую чутка про те, ніби західні аліянти мають змузити нас до повороту на батьківщину. Тільки нерозумні люди можуть повірити таким провокаційним чуткам, бо хоч демократичні держави мають союзні взаємини з СРСР, та не можуть допустити такого насильства. Наша справа і наша доля ім, розуміється, байдужа, та мусить великі демократії боронити свій власний престіж, мусить пам'ятати про свою власну і міжнародну гідність. І за часів царської Росії вої революціонери, до Леніна-Троцького включно, мали азиль в Європі та Америці, - чому б тепер великі демократії світу мали зрадити свої шляхетні віковічні традиції?...

Доборолася Україна до самого краю, тільки не до краю безодні, а до початку останньої боротьби і світлої перемоги. Вже весь світ знає про боротьбу українського народу, що змузила бульшевиків створити хоч і фіктивну, хоч і радянську, але Українську республіку. Вже українці різних земель - східних і західних та наші заокеанські брати солідарно проводять боротьбу за визволення і за створення самостійної соборної держави українського народу. Вже наша організована громадськість в Великій Україні стала під традиційні прапори Української Народної Республіки. Вже всіми зрозуміли, що нам можуть співчувати, але ніхто не допоможе нашій незломній боротьбі. Не помогуть нам великорі-

жави, що стали союзниками нашого ворога, не допоможе орієнтація на ближчих чи дальших сусідів. Не буде вже в нас ріжноманітних експериментів, буде лише орієнтація на власні сили українського народу. Ще не вигасла, правда, прикра міжусобна боротьба між окремими активними групами, але будемо сподіватись, що ліпші та мудріші з сучасних ніби "ворогів" забудуть свої давні порахунки і прийдуть до згоди в єдиному національному фронті.

Не самотні ми, бо з нами наші давні європейські союзники - прибалтійські та кавказькі поневолені народи, з якими будуть і ті, що вчора були вільні, а нині стали невільниками. Не самотні, бо з нами велика, вічна ідея демократії, з нами християнська ідея миру й спокою всьому світові. Во їх мир і спокій можливі будуть тільки тоді, коли не буде народів панів і народів-невільників, коли запанує дійсна Правда, а не рівновага, куплена ціною огидних компромісів...

Могутні стали Совіти, особливо тепер, коли об'єднали в неволі майже всі українські землі, коли завоювали пів Європи і простягають свої озброєні руки все далі й далі. Та в тій показовій могутності вже чуємо симптоми неминучого розкладу, наближення кінця світового кошмару. Мусимо вірити, що наближається час перемоги Правди, світлої перемоги незалежної, соборної демократичної України. Запорукою того радісного майбутнього хай буде всенациональна соборна єдність у наших тяжких визвольних змаганнях. До такої, давно жданої єдності, перед світлою пам'яттю лицарів, що впали в боротьбі за визволення, закликає всіх українських патріотів уряд Української Народної Республіки.

22. I. 46

на чужині.

Видання
Українського Суходолового Інституту:

1. ТИМИШ ОЛЕСІК - Мапа Українською Метрополією з поясненнями. Київ, 1944 /31x22/, стор.10 і мапа.
2. ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЗВІРНИК - Книга перша. Баймар, 1945 /31x22/, стор. 50
3. ВЕДЕ-Сучасний мент і наші завдання. Герсфельд, 1945 /31x22/,
стор. 4. Відбитка.
4. СТАТУТ ПАРАФІЇ Української Автокефальної Православної Церкви. Герсфельд, 1945 /31x22/, стор. 4. Відбитка.
5. СІЛЬВЕСТР, Список - Церковний Устрій в Україні. Київ, 1945 /31x22/, стор.38.
6. МИКОЛА ЛІВІЩАНІЙ - Дух Базару. Київ 1946 /31x22/ стор.18.
7. ІВАН ВАГЯНИЙ - Чому я не хочу повернутись до ССР? Відень /31x22/, ст.16

Українського Морського Інституту:

1. ЮРІЙ ЛІПА - Чорноморська доктрина. Варшава, 1940 /29x20/
стор. 124; УІ.
2. ЛЕВ ВІКОВСЬКИЙ - Туреччина, Бібліографічні матеріали. Варшава 1940 /31x22/, стор. 68.
3. Г.І.БРАТІАНУ - Початки торгівлі на Чорному морі. Варшава, 1940 /31x22/, стор.42.
4. ОЛЕГ КУЛІНЯК - Чорноморська проблема в українській промисловості. Варшава 1941 /31x22/, ст.50 і схема.
5. ІВАН ШОВГЕНІВ - Чорне море. Гідрографічний нарис чорного моря та його басейну. Варшава 1941 /31x22/ стор. 112 і карта.
6. АНАТОЛЬ ОГІЕНКО - Комунікаційне летунство в Чорноморському просторі. Сучасний стан і можливості розвитку. Варшава 1941 /31x22/ ст.32 і 2 схеми.
7. ІВАН ШОВГЕНІВ і ВАЛЕНТИН САДОВСЬКИЙ - Український Чорноморський Інститут. Програма діяльності. Варшава /31x22/ стор. 20
8. ЮРІЙ ЛІПА і ЛЕВ ВІКОВСЬКИЙ - Чорноморський простір. Атлас, Схеми рисував Ст.В. Варшава 1941 /31x22/ ст.46.
9. ДМИТРО НЕСТЕРЕНКО - Організація адміністрації морських portів України. Одеса 1941 /31x22/ ст.34 і 3 схеми.
10. ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗВІРНИК. Книга перша. Одеса 1942 /31x22/,
стор. 68 і 1 схема.
11. ЮРІЙ ЛІПА - Емоційні первні в Чорноморському світогляді. Одеса 1942 /31x22/, стор.15. Відбитка.
12. МАКСИМІЛІАН ПЛЕЧКО - Українська Гетьманська флота 1918 р. Стислий нарис. Одеса 1942 /31x22/ ст.17. Відбитка.
13. ЮРІЙ ЛІПА - Чорноморська доктрина. Друге видання. Одеса 1942 /31x22/ ст.165 і 1 мапа.
14. ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗВІРНИК - Книга друга 31x22/, Одеса 1942,
стор. 67 і 4 арк. схем.
15. ЛІАРІОН, Архієпископ - Церква під монголами в 13-14 столітті. Одеса 1942 /31x22/ стор. 33.
16. ЛІАРІОН, Архієпископ - Український Запорозький скит на Афоні. Одеса 1942 /28x20/, ст.16 і 1 ілюстр. Відбитка.

17. ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗВІРНИК - Книга третя /31x22/, Одеса 1943, стор. 64 і 2 ілюстр.
18. СТЕПАН РУДНИЦЬКИЙ - Українська справа зі становища політичної географії. Друге вид. з передмовою Л. Биковського. Одеса 1943 /31x22/ стор. 150.
19. ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ - Іван Шовгенів. 1874-1943. Біо-бібліографічні матеріали. Одеса 1943 /31x22/ ст. 4 і 1 ілюстр.
20. ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ - Напрямні Всеукраїнської Високопішкільної політики. В порядку дискусії. Одеса 1943 /31x22/, стор. 6. Відбитка.
21. ІВАН ФЕЛЕНКО-ЧОПІВСЬКИЙ - Проблема технічного високопішкільництва в Україні. В порядку дискусії. Одеса 1943 /31x22/, стор. 4. Відбитка.
22. ЮРІЙ ЛІША - Міт півдня. Одеса 1943 /31x22/, ст. 7. Відбитка.
23. ПЛАРІОН, Архієпископ - Руськон на Афоні. Одеса 1943 /31x22/, стор. 11 і одна ілюстрація.
24. ВІТОЛЬД КЛІНГЕР - Арияна Флавія з Нікомідії "Плавання довкола Понту Евксінського" /Чорного моря/. Одеса 1944, ст. 13. Відбитка /31x22/.
25. ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ - Степан Рудницький. Біо-бібліографічні матеріали. Одеса 1943 /31x22/ ст. 14 і одна ілюстрація. Відбитка.
26. ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗВІРНИК - Книга четверта. Одеса 1944 /31x22/, стор. 73 і одна ілюстр.
27. ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗВІРНИК - Книга п'ята. Одеса 1944 /31x22/, стор. 79 і 1 схема.
28. ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗВІРНИК - Книга шоста. Одеса 1945 /31x22/, ст. 40
29. ВАСИЛЬ ДУБРОВСЬКИЙ - "Батько Нестор Махно - український національний герой". Герофельд 1945 /31x22/ ст. 26. Відб.

Українського Океанічного Інституту:

1. ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ - Великодержавні проблеми України. Київ 1942 /31x22/, ст. 23 і 1 схема. Відбитка.
2. ІВАН СВІТ - Український Національний Дім в Харбіні. Одеса-Харбін 1943 /31x22/, ст. 42 і 4 світлини.
3. ІВАН СВІТ - Український Далекий Схід. З передмовою та доповіннями Василя Кійовича. Одеса-Хабаровськ 1944 /31x22/, ст. 37 і 1 карта.
4. МАПА ЗЕЛЕНОЇ УКРАЇНИ - Одеса-Хабаровськ 1944 /73x49/. Передрук.
5. ТИМІШ ОЛЕСІМК - Зелена Україна. Одеса, 1944 /31x22/ ст. 47 і 1 карта
6. ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ - Україна над океаном. Одеса 1945 /31x22/, стор. 19.

-----:-----

З М І С Т

Сторн.

1. В Річницю Української Державності	5
2. Видання Українського Суходолового, Морського та Океанічного Інститутів	11

- - о с - -